

Jak poradzić sobie ze spadkiem czytelnictwa wśród dzieci?

Identyfikacja problemu

Z racji tego że oprócz nauczania religii jestem także bibliotekarzem szkolnym prowadząc co miesięczne analizy czytelnictwa i podsumowując stan czytelnictwa na koniec każdego roku w naszej szkole zauważyłam spadek czytelnictwa wśród dzieci od najmłodszych klas.

Z przykrością obserwuje media, które karmią nas bezwartościowymi intelektualnie programami. W telewizji króluje jarmarczna rozrywka (konkursy, quizy, telenowele). Dobre programy nadawane są w późnych godzinach wieczornych, brakuje programów dla dzieci i młodzieży. Według badań Demoskopu z 2001 roku 42% Polaków nie przeczytało żadnej książki i z roku na rok ten odsetek wzrasta. Analizując czytelnictwo w mojej placówce w ciągu ostatnich pięciu lat zauważa się drastyczny spadek czytelnictwa w klasach młodszych ponieważ w klasach starszych ten spadek trwa trochę dłużej. Bardzo mnie to zaniepokoiło, ponieważ skoro młodsze dzieci przestają czytać książki to jak będą czytać w starszych klasach? Postanowiłam więc podjąć konkretne działania by zwiększyć czytelnictwo i zarazem zachęcić do czytania najmłodszych naszych wychowanków. Do działań zdołowałam mnie też pani dyrektor która powierzyła mi funkcję Koordynatora do spraw czytelnictwa w szkole.

Geneza i dynamika zjawiska

Podczas rozmów z czytelnikami i z wyników ankiety którą przeprowadziłam wśród rodziców wynikało, że głównym konkurentem książki dla dzieci jest komputer i telewizja. Rozmowy potwierdziły że przyczyną nie czytania książek jest to że słabo czytają, a skoro nie czytają to słabo wyrabiają w sobie umiejętność czytania ze zrozumieniem co jest zauważalne w analizach testów kompetencji w klasie VI.

Uczniowie mówili także że nie są zadowoleni z treści książki. Określali ją jako nudną i nieciekawą. Dla nich najodpowiedniejsze są książki które propagują szybko zmieniające się bodźce. Stąd sukces Harrego Pottera gdzie jest szybka akcja, trochę tajemniczości.

Z analizy programów edukacyjnych, rozmawiając z nauczycielami nauczania zintegrowanego przekonała mnie, że na samodzielne czytanie nie ma miejsca. Nauczyciele dostrzegają negatywne strony dostępnych na rynku podręczników i programów.

W wyniku ankiety przeprowadzonej wśród rodziców ujawniły, że nie doceniają oni wpływu czytelnictwa na rozwój intelektualny dziecka. Większość zasłania się brakiem czasu. Potwierdzony jest fakt, że zainteresowania kulturalne rodzą

się w określonych warunkach i zazwyczaj dziedziczymy je w rodzinie. Logiczną konsekwencją moich działań było stworzenie takich działań by nauczyło się pewnych zachowań i rozwinęło w sobie zamiłowania (np. czytelnicze) ponieważ one wpłyną na jego całościowy rozwój intelektualny. Z rozmów z pedagogiem wynika że w większości środowisko ma negatywny wpływ na dzieci.

W wielu domach nie tylko się nie czyta ale nie zaspokajają ich elementarnych potrzeb, w tym podstawowej – poczucia bezpieczeństwa. W związku z tym to na szkole spoczywa obowiązek pokazania dzieciom innego świata- choćby bajkowego.

Prognoza

Analizując ankietę zastanowiłam się co będzie jeśli nic nie zrobię. Dzieci gdzie w domu rodzinnym się czyta nadal będą czytać, a ci którzy nigdy nie mają kontaktu z książką i nie otrzymują wsparcia nadal nie będą czytali.

Prognoza pozytywna

W wyniku podjętych przeze mnie działań osiągnę:

- zwiększenie liczby wypożyczeń przypadających na każdego ucznia w stosunku do lat poprzedzających działania;
- poprawę współpracy z wychowawcami i rodzicami,
- poprawę technik czytania u dzieci
- rozwijanie wyobraźni dziecięcej
- wzmocnienie więzi w relacji rodzic-dziecko.

Prognoza negatywna

- brak dobrej współpracy z wychowawcami i rodzicami nie przełoży się na wzrost wypożyczeń
- zwiększy się liczba wypożyczeń , ale książki nie zostaną przeczytane
- wyniki z analizy umiejętności czytania ze zrozumieniem nadal będą niskie.

Propozycje rozwiązań

Wprowadziłam wypożyczanie książek od klasy zerowej do biblioteki przychodzi regularnie czwórka uczniów, systematycznie wypożyczają książki i czytają wraz z rodzicami.

Przeprowadziłam pedagogizację rodziców klas 0 - III „Zalety czytania książek?”

Wprowadziłam obowiązkowy dzienniczek przeczytanych lektur w klasie pierwszej. Uczniowie w bibliotece zapisują autora, tytuł, wykonują ilustrację do przeczytanej książki. Piszą też króciutkie recenzje do przeczytanej książki. Finałem tego przedsięwzięcia jest konkurs na najciekawszy zeszyt lektur. Nagrodą był dyplom i wystawka zeszytów.

Przy współpracy z rodzicami zorganizowałam cykl spotkań "Chwila z książką na przerwie" Rodzice czytali dzieciom fragmenty książek podczas przerw dwa razy w tygodniu od marca do maja. Po przeczytaniu fragmentu odbywał się mini konkurs uważnego słuchania nagradzany słodyczami. Mobilizowało to do uważnego słuchania książek.

Efekty

Celem wprowadzonych działań było zwiększenie efektywnego czytania a nie tylko statystyki czytelniczej. Całe przedsięwzięcie nie dałoby pozytywnych efektów bez współpracy z rodzicami i nauczycielami. To oni mobilizowali dzieci do odwiedzania biblioteki, czytali dzieciom książki na przerwach. Częste odwiedziny w bibliotece stwarzały liczne okazje do rozmów o książkach. Wzrosło też zainteresowanie biblioteką samych rodziców którzy przychodzili wraz z dziećmi pomagali w wyborze książki. Dzieci podczas spotkań bibliotecę chwaliły się rysunkami i pisami przeczytanych lektur, porównywały je i dopingowały się nawzajem. W maju przeprowadziłam badanie aktywności czytelniczej uczniów zwiększyła się liczba wypożyczonych książek na jednego ucznia z 12 na 17 w ciągu roku. Działania inspirujące czytelnictwo mają pozytywny wpływ na dzieci czytające niewiele i średnio, lecz nie przekładają się na znaczący wzrost liczby bardzo dobrych czytelników. Nauczyciele potwierdzili poprawę techniki czytania. Mogę stwierdzić, że zrealizowała się prognoza pozytywna. Podobne działania będę podejmowała także w następnych latach pracy pedagogiczno – wychowawczej biblioteki

Literatura:

Agata Maciejewska, Co zrobić by dzieci czytały. Cykl oddziaływań wychowawczych dla uczniów klas początkowych i ich rodziców, „Biblioteka Szkole” 2003 nr 1.

Bożena Damek, Całą Polskę czyta dzieciom. Miłość do książek musi się zrodzić w dzieciństwie, "Życie Szkoły" 2005 nr 8.

Opracowała:
Izabela Anna Zajązkowska